

ודאי (כנדה ט"ו ז'). אבל אין זה חירוק מספיק, דחינה נגעי אדם, אבל נגעי צמים בא"י, ונגעי בגדים בכ"מ מאי איכא למימר.

אולם נ"ל דצנתיים ובגדים איכא אפוקי ממונא מחזקת מריה, לנתוך הבית ולשרוף הצגד, לא אלימא חזקת כהונה נגד חזקת ממון, ואף שבזמן הבית היו שורפין וסוקלין אחזקות (כקידושין פ' א'), היינו צהחזיק א"ע לכך מכח טענת צרי, אבל הנך כהני צוה"ז, שאינן מחזיקין א"ע לכהנים, רק מכח טענת ספק, והרי אין החלט נגע נעשה רק ע"י כהן מיוחס, לפיכך לא סמכו על ראיית הכהן גם לענין טהרתו בצפרים [ועי' בחמר בקדש סי' כ"ו שהארכתי שם בס"ד] וגם צננע אדם יש ספק שמא אינו כהן, ואיך יקיף פאת ראשו צנתק או איך יקיף ראשו ויעציר מער על זקנו כשיתרפא", עכ"ל ובחומר בקדש האריך עוד צוה.

ולכאורה גם תירוטו לא יעלה ג"כ אלא רק אם נימא שהוא עכשיו בספק כהונה אבל אי נקטינן שרוב כהנים כשרים ורק החמירו צוה א"כ למה נבטל מ"ע מן התורה, ואולי כיון שיש לו חזקת טהרה אמרינן סמוך מיעוטא לחזקה והוה ליה ספק לענין נגעים ואינו מחויב מספק מן התורה לשאול את הכהן, ועיין בשב שמעמחא, מה שהוצא שם בשם הר"ש, ברם כל זה אמרתי בדרך פלפול, אבל צאמת מסתבר שסברת הרדצ"ז ניחא רק אי נימא שהכהנים הם בספק אבל אי נקטינן שרוב כהנים הם כשרים לע"ג צאמת למה אין טהרת מצורע נוהג בזמן הזה כחמיהת הגרע"א ז"ל, ואמנם אפילו לדעת הרש"ל שכהנים של זמנינו הם בספק אכתי צריך להצין למה לא ילך אל הכהן להראות נגעו מספק.

ברם אפשר לומר שאין צוה תקנה שהרי לעולם ישאר הדבר בספק, שאולי זה הכהן המטמא הוא כהן מיוחס וכהן המטהר אינו כהן מיוחס וא"כ לעולם חלוי הוא צכהן אחד, וינא מזה חורצא גדולה, שהרי גם כהן עם הארץ יכול לראות נגעים וכשיכעוס עליו יטמא אותו מספק, ואי אפשר לו לטוהר לעולם רק על ידי כהן זה, וגם מה יעשה בעוצדא שהיה מצורע ונתרפא

ואח"כ אין הכהן כבר בעולם, ונראה עוד כיון שאי אפשר לטהרו אח"כ על ידי כהן אחר אם יטמאנו הכהן אולי אינו מחויב לילך אל הכהן דהלל קיי"ל המצוה אל יצונו יותר מחומש, ובדאי שנעשה גופו טמא זהו שוה אללו יותר מחומש, ובשלמא כשאפשר לקיים דיני נגעים בשלימות הלל זהו ענש המנוה צהכי חייבה רחמנא אבל הכא הלל אי אפשר לו לטוהר אח"כ דאין כהן מיוחס שיטהרנו אפשר אינו מחויב להכניס ענמו בטומאה, ודוגמא לדבר מש"כ בא"נ יו"ד שכ"א וז"ל: "שאלה ילד הנולד צרגל עקום ורופא מומחה אומר שיש אופן ליישר הרגל ע"י גופסין כל עוד שהעצמות של הילד רכים, ואם ימולו אותו קודם יתקשו העצמות ולא יהיה אפשר אח"כ ליישר הרגל, אם אם יעשו האפיראציע (גופסין) עתה יוחלש עי"ז הילד ולא נוכל למולו ביום ח', אם מותר לעשות האפיראציע לדחות המילה בזמנה או למולו אף שעי"ז ישאר הילד בעל מום". וכתב באבני נור וז"ל: תשובה אם האמת כדברי הרופאים הדבר ברור דמותר לעשות האפיראציע דמ"ע אינו מחויב לצונו עלי' הון רב (כדאיתא באו"ח סי' תרנ"ו, צהג"ה) כ"ש שלא יהיה הולד בעל מום, עכ"ל.

סימן י

פלפול בדין פקו"ג שדוחה מילה

ברם בענש דינו של רבינו האבני נור אם צריך לדחות המילה בזמנו כדי שלא ישאר הילד בעל מום, אם כי דבריו ברורים בפסק הלכה וא"צ חיזוק, נ"ל שיש לדון צוה מצד אחר בדבר חדש לגמרי, דהנה במסכת יצמות (דף ע"א:) אמרינן כשהיו ישראל צמדבר לא מלו את צניהם מפני הסכנה, וילפינן לה מקרא ולכאורה קשה דצגמרא שקיל וטרי ציומא פ"ה, מנין לפיקוח נפש דוחה שבת וקשה דליליף מכאן ממילה, שהרי מילה דוחה שבת ופקוח נפש דוחה מילה א"כ כ"ש שפקוח נפש דוחה שבת, ושמעתי אומרינן בשם הגאון רבינו שמחה בעל האור שמח זז"ל לתרץ דאי אפשר ללמוד מכאן שפקוח נפש דוחה שבת דנחזה אן אלל מי הוא הפיקוח נפש ועל מי הוא החיוב, הלל

החיוצ הוא על האצ שהקטן הלא לאו צר מצוה הוא אף שבודאי מצות מילה מתקיימת בו והפיקוח נפש הוא על החינוק, וא"כ אפילו אי הוה אמרינן דפיקוח נפש אינו דוחה שבת הלא זה רק שיך באדם אחד שצגופו הוא הסכנה ועליו הוא החיוצ אבל שיצוא אחר לידי הסכנה בשביל קיום מצותו של זה, מה זה ענין לפקוח נפש וכי יעלה על הדעת ששכיל קיום מצותו של זה יותר דמו של אחר, ולפי זה הרי אפילו אי אנו אומרים שפיקוח נפש דוחה מילה שהם בשני גופים מחולקים אינו ראייה מזה שפיקוח נפש דוחה שבת במקום שהמצוה והסכנה על אדם אחד, ולכך שפיר הוצרכו ללמוד בגמרא מקרא אחרינא שפיקוח נפש דוחה שבת, עד כאן שמעתי בשם הגאון הגדול הנ"ל שאמר לחדד את תלמידיו ודפח"ת.

כשהנעתי דברי האו"ש לפני מו"ר הגאון ר' משה קולאויצ'יק ז"ל, בנו של הגר"ח מצריסק, לא רצה לקבל התירוץ ואמר (כדומה בשם אביו הגר"ח ז"ל) שמילה הוא קיום בחינוק ואני דנתי לפניו מה לי שהוא קיום דין בחינוק אבל סוף כל סוף אינו צר מצוות ואינו צדין פקוח נפש ומו"ר אחו בצברתו אבל דנתי לפניו הרבה ולא ראיתי הכרח לדבריו. ואמנם לאחר זמן חשבתי שאולי יש מקום לדבריו של מו"ר הגרמ"ס ז"ל שסוף כל סוף איך ציוותה התורה למול את הילד הלא אית ליה צער לינוקה ואין זה דרכי נועם שהחינוק יסבול בשביל מצות האב וע"כ שהגזיה"כ היא שאף שאין לו דעת להילד ולא שיך עליו חיוצים של מצוות מ"מ הוא קיום דין בשביל הילד וכך היא הגזיה"כ שמצוה זו מתקיימת בקטן והוא קיום דינו ואינו מצד ליחא דאב אלא מצד ליחא דקטן ולכן אילו הוה הדין שאין פק"נ דוחה חיוצ המצוות גם מצות מילה דקטן לא היתה נדחית. וידידי הרב החו"צ ועמקן ד"ר שמואל קסלר נ"י הערני מדברי רש"י צב"ק (פ"ח.) שכתב וז"ל: "אין בכל המצוות — אלא במקצת דהא אשה מחויבת בלאוין ועונשין וקטן ישנו במילה" הרי משמע מפורש שמילה הוא קיום דין בקטן. שוב ראיתי שכדברי הגאון הא"ש כתב רבינו משנה למלך בספרו פרשת דרכים דרוש שני למתן קושית רבינו אליהו מזרחי וז"ל: "בהא דאמרין בסנהדרין (ע"ד:) צעו מיני מרבי אמי בן נח מצווה על קדושת ה' או אין מצווה על קדושת ה' וכו' מאי הוי עלה א"ר אדא צר אהבה אמרי צי רב כתיב לדבר הזה

יסלח ה' לעבדך צבוא אדוני בית רמון להשתחוות שמה והוא נשען על ידי והשתחויתי וכתיב ויאמר לו לך לשלום ואם איתא לימא ליה הא צננעא הא צפרהסיא ע"כ. זו היא גרסת התוס' והרמב"ם ז"ל דס"ל דנפשטה האיבעיא דבן נח אינו מצווה על קדושת ה' ואם אנסוהו לעבד ע"ז יעבור ואל יהרג. וראיתי להרא"ם בפרשת שמות אהא דאמרין אמול ואנא סכנה היא לולד שכתב אך קשה האיך החיר לעבור על מצות עשה דמילה משום סכנת הולד והלא עדיין לא ניתנה תורה דכתיב זה וחי זהם וכו', וכתב שם עוד המשנה למלך בחוץ דבריו וז"ל, עוד אני צווח על דברי הרא"ם דהן לו יהי דקרא דומי זהם חידוש הוא דחדשה תורה גבי ישראל ובבני נח ימות ואל יעבור זהו דוקא בגוף אחד כגון שאם היה מסוכן והוצרך לעבור על אחת משבע מצוות דידהו אמרינן דימות ולא יעבור אבל כדי לקיים הוא המצוה שיציא לאחר לידי סכנה זו לא שמענו, וא"כ הכא גבי משה שהוא היה מוזהר למול והחינוק לאו צר מצוה הוא איך יתכן שנאמר ששכיל שיקיים מצות מילה שיציא החינוק לידי סכנה".

ולפי זה שאליצא דאמת בודאי לא שיך לומר ששכיל מצוותו של ראובן יעשה לשמעון חברו בעל מוס בדודאי בין אדם לחברו לא שיך זה שמצותו של ראובן תדחה גזילה או חבלתו של אחר וכש"כ שאין מצוותו של ראובן דוחה פקוח נפש של חברו, וא"כ צנידון דידן שהמצוה היא על האב והפקוח נפש שישאר בעל מוס הוא בחינוק, בודאי אין מצוותו של האב דוחה פקוח נפש האבר של החינוק.

סימן יא

בענין ספק דאורייתא מדאורייתא לקולא

שקלא וטריא בדברי האחרונים בדעת הרמב"ם שספק מן התורה לקולא אם הוא רק בספק איסור או גם בספק עשה. דבר חדש בספק דאורייתא שמן התורה לקולא ורק מדרבנן לחומרא לדעת הרמב"ם במקום שאין תקנה לא אמרינן לחומרא מדרבנן ואוקמוה על דאורייתא